

เบื้องหลังการดำเนินนโยบายเปิดประตูของจีน

ช. ศรีจิวราย*

1. ความเป็นมาแห่ง การวางแผน นโยบายระดับชาติในระยะยาวนาน

การประกาศเปิดประตูของจีน นับว่าเป็นนโยบายอันสำคัญยิ่งของจีน ในยุคพัฒนาสังคมนิยมภายใต้การนำของเติ้งเสี่ยวผิงมีมนุษย์เหล็กผู้อยู่ยุคทองกระพุ่ม ช่วงตอนแต่ละก้าว ได้ถูกกำหนดขึ้นจากแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ในระยะยาวไกล เพื่อให้จีนสามารถพัฒนาเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมกับบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย

ก่อนหน้าการประชุมสมัยที่ 3 ชุดที่ 11 ของ พคจ. เมื่อเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) เติ้งเสี่ยวผิงก็ได้กล่าวว่า การติดต่อกับพันธมิตรทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศนั้น เป็นปัญหาทางยุทธศาสตร์อันมีส่วนเชื่อมโยงกับการสร้างสังคมนิยมของจีน และในที่ประชุมครั้งนี้เองปรากฏว่าได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์อันสำคัญยิ่งในการดำเนินนโยบายเปิดประตูสู่โลกภายนอก และปรับเศรษฐกิจภายในประเทศให้เกิดภาวะคล่องตัว ตามข้อเสนอของเติ้งเสี่ยวผิง

หลังจากการประชุมครั้งนั้นแล้ว สำนักเลขาธิการกลาง พคจ. ก็ได้มีการถกถึงปัญหานี้กันขึ้นอีก ซึ่งปรากฏว่า สำนักเลขาธิการฯ แสดงความเห็นดีเห็นชอบด้วยอย่างเป็นเอกฉันท์ต่อแนวความคิดที่นำของเติ้งเสี่ยวผิง กล่าวคือการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองทันสมัยแห่งรัฐสังคมนิยมนั้น พึ่งต้องอาศัยทรัพยากรสองชนิด (คือทรัพยากรภายในประเทศกับทรัพยากรนอกประเทศ) บุคคลสองแห่ง (คือตลาดในประเทศ กับตลาดต่างประเทศ) และเรียนรู้ปัญญาความสามารถสองอย่าง คือมีความรู้ความสามารถในการสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศ ก็มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศในโลก นี้ก็เป็นภาคใหม่ทันสมัยอย่างยิ่งเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การเปิดประเทศของจีน

ในที่ประชุมครั้งหนึ่งของสำนักเลขาธิการฯ เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1982 (พ.ศ. 2525) หูเย่าปัง

* ช. ศรีจิวรายคือนามปากกาของรองศาสตราจารย์เหยาอี ฉานภษาไทย สถาบันภาษาต่างประเทศกวางเจา และนักวิจัยสมทบ สถาบันวิจัยการศึกษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยครุห์หนาน กวางเจา สาธารณรัฐประชาชนจีน

ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายเปิดประเทศกับการพึ่งตนเอง การพัฒนาประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศใหญ่กว่าด้วยประชากรนับจำนวนถึงพันล้านคนนี้ จะต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานแห่งพลังศักยภาพของตัวเอง การขีดเส้นจำกัดตัวเองให้อยู่ในขอบเขตเพียงแคบ ๆ ยึดถือการพึ่งตนเองด้วยการดำรงตนให้อยู่อย่างโดดเดี่ยวนั้น มีฟังก์ทรวาทอย่างเด็ดขาด จะต้องออกไปสู่โลกภายนอกด้วยสายตาอันยาวไกล พยายามแสวงหาปัจจัยทุกชนิดจากต่างประเทศที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่เราพร้อม ๆ ไปด้วยการระดมปัจจัยแห่งพลังศักยภาพทั้งหมดภายในประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นำเอาสิ่งที่ดีในโลกมาชดเชยในสิ่งที่จีนขาดแคลนนั่นเอง

เราหันมามองดูโลกปัจจุบันจะเห็นว่า ปัญหาเศรษฐกิจเข้าว่าเป็นปรากฏการณ์เฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ก็หาไม่ จะไปตัดขาดกับโลกภายนอกได้ไหม เศรษฐกิจของโลกจะตกต่ำหรือจะฟื้นตัวที่มันย่อมส่งอิทธิพลทั่วถึงทั้งหมด ข้อนี้ผู้นำจีนชุดนี้รู้สึกแจ่มชัดและคอยปรับตัวให้ทันกับโลกภายนอกอยู่เสมอ เช่นการประกาศลดค่าเงินลงเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) เป็นต้น

2. ลักษณะเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจของจีนนั้น เป็นมติของคณะกรรมการประจำแห่งสหประชาชาติ ผู้แทนประชาชนทั่วประเทศและคณะกรรมการกลางพรรคฯ ตามคำเสนอของเติ้งเสี่ยวผิง ซึ่งก่อนจะมีการประชุมปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลางพรรคฯ เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) ผู้รับผิดชอบสำคัญ ๆ ของคณะกรรมการฝ่ายมณฑลกว่างตุง อันมี ซิ่จิ่งซิน หยางส่างซุน ได้พูดคุยถึงเรื่องการสำแดงบทบาทความเป็นเลิศของมณฑลกว่างตุงเติ้งเสี่ยวผิงจึงได้ปรารภถึง ปัญหาการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยตั้งเสนอแนะว่าให้กำหนดเขตพื้นที่ขึ้นมาสักแห่งหนึ่ง เรียกว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ... "รัฐบาลกลาง

ไม่มีเงินทุน ให้พวกท่านจัดหาเอาเอง บุคตะลุยเส้นทางเลือกขึ้นมาสักทางหนึ่ง" และนั่นก็คือการปฏิสนธิ์ขึ้นของเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งเซินจัน จูไห่ เซี่ยเหมิน (หรือไห่หมิง) และซัวเถา 4 แห่งในช่วงต่อมา เขตพิเศษของจีนดังกล่าวเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ มิใช่เป็นเขตการเมืองพิเศษแต่อย่างใด

ลักษณะอันสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นคือ ดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจ และระบบการบริหารทางเศรษฐกิจเป็นพิเศษ ซึ่งพอจะสรุปได้เป็น 4 ประการ

1) การเติบโตทางเศรษฐกิจในเขตพิเศษจะอาศัยการตั้งและการใช้ เงินทุนต่างประเทศเป็นสำคัญ และบรรดาสินค้าที่ผลิตขึ้นจากเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว ก็จะเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก เศรษฐกิจภายในเขตพิเศษ เป็น เศรษฐกิจในหลายรูปแบบที่ดำรงอยู่ร่วมกัน โดยจะมีธุรกิจที่ประกอบการในรูปของการร่วมทุน กับการร่วมมือระหว่างจีนกับต่างประเทศ และธุรกิจที่ประกอบการโดยทุนเอกชนของพ่อค้านักธุรกิจต่างชาติเป็นสำคัญ ภายใต้การนำของเศรษฐกิจแห่งสังคมนิยม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกับเขตภายในของจีนที่ยึดถือเศรษฐกิจของรัฐแห่งสังคมนิยมเป็นหลัก

2) การเคลื่อนไหวประกอบการทางเศรษฐกิจภายในเขตพิเศษยกยัดถือ หรือให้เป็นไปตามกลไกของตลาดเป็นหลัก ซึ่งก็ต่างกับเขตภายในของจีนที่ยึดมั่นว่าเป็นหลัก

3) การปฏิบัติต่อพ่อค้านักธุรกิจภายนอก ที่เข้าไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับความอนุเคราะห์ พร้อมทั้งได้รับการสนองความสะดวกให้เป็นพิเศษทางด้านภาษีและอื่น ๆ ซึ่งต่างกับการปฏิบัติกับเขตภายในเช่นกัน

4) ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะมีการใช้ระบบบริหารที่แตกต่างไปจากเขตภายในของจีน หรือใช้ภาษาง่าย ๆ ดังคำโวหารของนายกรัฐมนตรีจ้าวจื่อหยางว่า "ตัดตัวออกจากระบบการบริหารที่ใช้อยู่ในขณะนี้"

หลังจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้เริ่มก่อร่าง
ปรากฏเป็นตัวเป็นตนออกมาให้โลมแล้ว ผู้นำจีนหลาย
ต่อหลายคนได้ให้ความสนใจอย่างใกล้ชิด เกี่ยวกับการ
ทดลองจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น อาทิ เช่น หูเห่าบ่ง
เย่เจี้ยนอิง เต็งเสี่ยวผิง จ้าวจื่อหยาง หลีเซียนเนียน
ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ได้ทยอยกันเข้าไปสำรวจและดูงาน
การสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เฉินจุน จูไห่ ชิวเถา และ
เซียเหมิน (เฮ้หนิง)

ระหว่างวันที่ 14 มกราคม ถึงวันที่ 17
กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) เต็งเสี่ยวผิง
พร้อมด้วยหวังเจิ้งกับหยางส่างซุน ก็ได้เดินทางไปสู่ภาคใต้
ของจีน เพื่อสำรวจดูงานที่เฉินจุน จูไห่ และเซียเหมิน
(เฮ้หนิง) พร้อมกับแสดงความชื่นชมโสมนัสที่จีนสามารถ
ปลูกปล้ำเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมาจนสำเร็จ เต็งถึงกับ
เขียนคำจารึกไว้ว่า "จากพัฒนาการและประสบการณ์ของ
เฉินจุน ย่อมเป็นลัทธิขยานว่า นโยบายการสร้างเขต
เศรษฐกิจพิเศษของเราเริ่มถูกต้องแล้ว"

3. เปิดหัวเมืองชายฝั่ง : นโยบาย อันสำคัญทางยุทธศาสตร์

ครั้นเมื่อเต็งเสี่ยวผิงเดินทาง กลับคืนสู่ปักกิ่ง
หลังจากสิ้นสุดการสำรวจงานทางภาคใต้แล้ว ก็ได้เรียก
ประชุมบรรดาสหายคู่หูของเขาขึ้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์
ค.ศ. 1984 (พ.ศ. 2527) เพื่อปรึกษาหารือการสร้าง
เขตเศรษฐกิจพิเศษ หรือแม้มีการถกถึงปัญหาการเปิดหัว
เมืองแถบชายฝั่งทะเลเหลืองขึ้นอีก และในอีกประชุมครั้งนี้
เต็งเสี่ยวผิงได้ประกาศแนวความคิดขึ้นทางยุทธศาสตร์อัน
สำคัญยิ่ง โดยมีข้อใหญ่ใจความว่า "การที่เรารสร้างเขต
เศรษฐกิจพิเศษขึ้น ด้วยการดำเนินนโยบายเปิดประเทศนั้น
มีแนวความคิดที่พึงต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ นั่นคือ ต้องเปิดต่อ
ไป หากไม่ใช้ปิด" เต็งยังได้เสนอว่า เขตพิเศษเซียเหมิน
นั้นขีดวงได้แคบเกินไปน่าจะยกเอาเกาะเซียเหมินทั้งเกาะ
ขึ้นเป็นเขตพิเศษ และนอกจากเขตพิเศษที่กำลังดำเนิน
การก่อสร้างอยู่ แล้วควรพิจารณาเปิดหัวเมืองชายฝั่งทะเล

ขึ้นอีกบางหัวเมือง แต่ตั้งบอกว่า "บรรดาหัวเมืองที่ดำริ
จะเปิดขึ้นมาใหม่นี้จะไม่เรียกว่าเขตพิเศษ แต่จะให้นำ
เอานโยบายบางอย่างของเขตพิเศษไปปฏิบัติได้ เต็งเสี่ยว
ผิงยังได้สรุปบทบาทของเขตเศรษฐกิจพิเศษไว้อย่างรวบรัด
ว่า "อันเขตพิเศษนั้นเปรียบเสมือนหน้าต่าง คือหน้าต่าง
เทคโนโลยี หน้าต่างการบริหาร หน้าต่างแห่งกฎความ
รู้ และเป็นหน้าต่างของการดำเนินนโยบายต่างประเทศ
ด้วย"

ปรากฏว่า บรรดาผู้นำจีนได้เข้าร่วมประชุม
ในครั้งนั้นต่างเห็นดีเห็นชอบด้วย กับข้อคิดริเริ่มของเต็ง
เสี่ยวผิง โดยเห็นข้อต้องกันว่า การเปิดหัวเมืองชายฝั่ง
ทะเลขึ้นอีกบางหัวเมือง นับว่าเป็นการวางแผนงานที่สำคัญ
ยิ่งในการดำเนินนโยบายเปิดประเทศสืบต่อไป และหลัง
จากนั้น ทางสำนักเลขาธิการกลางฯ กับทางฝ่ายคณะ
รัฐมนตรีของจีนได้เริ่มมีการประชุมเตรียมงานเปิดหัวเมือง
ชายฝั่งทะเล

การประชุมเกี่ยวกับการวางแผนเปิดหัวเมือง
ชายฝั่งได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม จนถึงวันที่ 6 เมษายน
ณ ที่หอห้วยเหยียนทางแห่งจงหนานไห่กรุงปักกิ่ง โดยมี
หูเห่าบ่งและจ้าวจื่อหยางเข้าร่วมอยู่ด้วย และในตอนท้าย
ของวันเดียวกัน เต็งเสี่ยวผิงกับหลี่เซียนเนียนยังได้เดิน
ทางมาพบปะสังสรรค์สนทนากับบุคคลชั้นนำเหล่านั้นด้วย เต็ง
ได้พูดขึ้นอย่างปิดว่า : "ขอวณการเขตเศรษฐกิจพิเศษมี
ขนาดใหญ่โตถึงขนาดนั้นแล้วนะ งานสร้างเขตพิเศษจักต้อง
ให้คนที่มีความเข้าใจดีเป็นผู้ดำเนินการ นี่เป็นเรื่องสำคัญ"

ต่อมาในวันที่ 30 เมษายน กรมการเมือง
ส่วนกลางได้เปิดประชุมขึ้น ณ ที่หอห้วยเหยียนทาง โดย
หูเห่าบ่งและจ้าวจื่อหยางทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุม
หลังจากได้มีการอภิปรายถึงประเด็นสำคัญแล้ว ที่ประชุม
ได้ลงมติเห็นชอบให้เปิดหัวเมืองชายฝั่งทะเลขึ้น อีก 14
หัวเมืองนอกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 : เขตดังกล่าวแล้ว
(รวมทั้งให้ขยายเขตเศรษฐกิจพิเศษเซียเหมิน ตลอดทั้ง
เกาะด้วย) อันได้แก่ ท่าเหลียน (หรือโตเลน) ฉินหวาง

เต๋า เทียนจิน (หรือเทียนลิน) เยียนโก จิงเตา เหลียนหมิงกั๋ง หนานตง เชียงไฮ่ หนิงปอ เวินโจว ฝูโจว กวางโจว จันเจียง เป่ย์ไห่ รวมทั้งเกาะไหหลำ และให้นำเอานโยบายบางอย่าง ของเซตพิเศษมาใช้กับหัวเมืองดังกล่าวได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ

เราท่านคงจำกันได้ว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่งซึ่งเพิ่งจะดำเนินการมาได้ 5 ปี จีนก็ได้เตรียมความพร้อมต่อไปอีกด้วยมีก้าวอันหนักแน่นและอาจหาญอย่างยิ่งด้วยการประกาศเปิดหัวเมืองชายฝั่งขึ้นอีก 14 หัวเมือง เพื่อรองรับการเข้าไปลงทุนของพ่อค้ามัธรุกิจต่างชาติ อันเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ที่ผู้นำจีนยุคเติ้งเสี่ยวผิง ได้ใช้ดุลยพินิจใคร่ครวญใคร่ครวญมาเป็นเวลานานพอสมควร และบัดนี้เป็นอันว่าได้ลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังแล้ว นโยบายดังกล่าวนี้มีว่าเป็นนโยบายที่ถูกต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในขณะนี้ เพราะถ้าจีนยังขังมือตัวเองให้อยู่โดดเดี่ยวเฉกเช่นในอดีตแล้ว จีนก็จะหาอนาคตอันใดมิได้ ยิ่งในขณะนี้ ซึ่งโลกกำลังเผชิญหน้ากับการโหมกระหน่ำอย่างแรงของ "กระแสการปฏิวัติเทคโนโลยีสมัยใหม่" ด้วยแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ ในโลกจึงย่อมจะขาดเสียมิได้ แม้แต่บรรดาประเทศที่พัฒนาแล้ว ก็ยังจำเป็นต้องขยายการค้าและการดำเนินการแลกเปลี่ยนทางเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน หลายประเทศในโลกก็มีการสร้างเขตเศรษฐกิจ และเขตพัฒนาเศรษฐกิจเช่นกัน ดังเช่นสหรัฐฯ ก็ได้สร้างเขตพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นมาถึงสิบกว่าแห่ง

จีนซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ผู้นำจีนยุคปัจจุบันย่อมตระหนักดีว่าควรจะปฏิบัติอย่างไร และยิ่งเมื่อได้มีการเดินทางไปเยือนบรรดาประเทศต่าง ๆ ในโลกไปเห็นและสัมผัสกับความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านตลอดช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมา จีนยิ่งมีความตื่นตัวมากและมีความมั่นใจที่จะสร้างสัมพันธไมตรีให้สัมฤทธิ์ผล และการกำหนดนโยบายเปิดประเทศ ก็ได้ผ่านการพิจารณาใคร่ครวญด้วยความสุขุมรอบคอบ หากมิใช่กระทำไปด้วยความคิดเพียงชั่ว

แล้วแต่ขาดดุลยพินิจ ปัจจุบันหัวเมืองชายฝั่งทะเลจากเหนือลงมาทางใต้สุด ประกอบเป็นรูปเคียนเสี้ยวเรียงรายตลอดแนวชายฝั่งทะเลของจีน ปรากฏว่า มีพ่อค้ามัธรุกิจชาวต่างชาติเริ่มพากันเข้าไปลงทุนตามหัวเมืองต่างๆ ดังกล่าวกันแล้วอย่างคึกคักยิ่ง

4. ผลพวงที่โดดเด่น

จากการดำเนินนโยบายเปิดประตู และปฏิรูปทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาประเทศมาเป็นเวลา 8 ปีเศษ ยังผลให้จีนประสบผลสำเร็จที่โดดเด่นอันน่าจับตามอง ผลพวงดังกล่าวพอจะสรุปได้ 4 ข้อใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

4.1 งานพัฒนาของจีน ได้แผ่กระจายขอบเขตไปทั่วประเทศเป็นระยะ ๆ และเริ่มขยายอาณาบริเวณจากด้านตะวันออกเจาะลึกเข้าสู่ดินแดนด้านตะวันตกอย่างมีจุดหนัก กล่าวคือ

1) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่ง ในมณฑลกวางตุ้งและฮกเกี้ยน อันเป็นเขตเปิดทางเศรษฐกิจต่อโลกภายนอกกำลังเจริญเติบโตขึ้นด้วยฐานอันมั่นคง

2) เมืองเปิด 14 หัวเมือง ซึ่งตั้งเรียงรายอยู่ทางแนวชายฝั่งทะเล ทิวาวเหยียดจากเหนือจรดใต้เป็นวงเคียนรูปเคียว รวมทั้งเกาะไหหลำ มีพ่อค้านายทุนต่างชาติขนานเข้ามาลงทุนกันมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

3) เขตพัฒนา 3 เขตใหญ่ ได้แก่ ดินแดนสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำฉางเจียง (แยงซีเกียง) ดินแดนสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำจูเจียงและดินแดนสามเหลี่ยมเยียนหมิงจางโจว เวียนโจวอันเป็นดินแดนตอนใต้ของมณฑลฮกเกี้ยนกำลังเตรียมตัวต่อไปด้วยจังหวะก้าวอันมั่นคง และ

4) มณฑล เขตปกครองตนเองและนครขึ้นตรงต่อส่วนกลางในส่วนภูมิภาค ก็ได้ถูกจัดเป็นเขตเปิดขึ้นแล้วในระดับที่ต่าง ๆ กัน ทั้งนี้และทั้งนี้ย่อมมองเห็นได้ชัดทีเดียวว่า จีนได้วางแนวยุทธศาสตร์การเปิดประตูต่อโลกภายนอกเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของตนที่ดำเนินไปตามช่วงของแผนพัฒนา อันเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ที่ใหญ่โต และมีความหมายอย่างลุ่มลึกต่ออนาคตแห่งความเจริญรุ่งเรืองของประเทศจีน

4.2 มีการเร่งจังหวะการนำเข้ามากยิ่งขึ้น กล่าวคือหลายปีที่ผ่านมาการนำเข้า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการนำเข้าเงินทุน เทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งการบริหารธุรกิจ ที่ทันสมัยจากต่างประเทศ ส่วนดำเนินการไปด้วยจังหวะก้าวที่ กระชั้นถี่และมีขนาดใหญ่โตมโหฬาร แค่ 1 ปีจะมีปริมาณ เท่ากับหลาย ๆ ปีในช่วงก่อน อันไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีต ดอกผลที่เกิดขึ้นจากการนำเข้าดังกล่าว คือ

1) การอุตสาหกรรมเคมี อุตสาหกรรมเหล็กกล้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรม น้ำมันปิโตรเลียม อุตสาหกรรมถ่านหิน รวมทั้งอุตสาหกรรมการผลิตด้านอื่น ๆ ส่วนอยู่ในระดับที่ทันสมัยทัดเทียมกับของต่างชาติในช่วงทศวรรษที่ 1970 ถึงต้นทศวรรษที่ 1980 ทั้งนี้ นับว่าจีนสามารถลบช่องว่างทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่สำคัญ ๆ ของจีนได้สำเร็จ

2) ธุรกิจต่าง ๆ ที่บรรดาพ่อค้านายทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนก่อสร้างในประเทศจีน จำนวน 5 พันกว่าโครงการได้สร้างเสร็จและดำเนินการผลิตแล้ว ซึ่งมีจำนวนหนึ่งเป็นเทคโนโลยีทันสมัย มีศักยภาพสูงที่จะแข่งขันในตลาดโลกได้ และ

3) วิสาหกิจเดิมเป็นเรือชนั้น ของจีนถูกปรับเปลี่ยนทดแทนด้วยสิ่งใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ในจำนวนดังกล่าวมีวิสาหกิจไม่น้อยที่ได้นำเทคโนโลยี เครื่องอุปกรณ์ ตลอดจนการบริหารงานที่ก้าวหน้าเข้ามาทดแทน ยังผลให้วิสาหกิจเหล่านี้พัฒนาด้วยอัตราความเร็วลิ้นปี่ 10-20 ปีหรือมากกว่านั้นด้วยซ้ำ

4.3 การส่งออกขยายตัวกว้างยิ่งขึ้น จีนได้ใช้ความพยายามมาเกือบ 30 ปีตลอดช่วงก่อนหน้าปีค.ศ. 1978(พ.ศ.2521) การสร้างมูลค่าเงินตราต่างประเทศจากการส่งออกมีแค่ 9,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯเท่านั้น ซ้ำยังเป็นสินค้าประเภทวัตถุดิบ และสินค้าขั้นปฐมเสียส่วนใหญ่ด้วย แต่บัดนี้อาศัยจากการได้รับแรงหนุนหลังอันทรง

พลังจากการดำเนินนโยบายเปิดประตูในช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมา นี้ ยอดมูลค่ารวมจากการส่งออกสินค้าประเภทต่าง ๆ พุ่งสูงถึง 3 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ในช่วง 8 ปี ในด้านโครงสร้างส่งออกการค้าระหว่างประเทศ ก็ปรากฏว่าเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง จากด้านปริมาณไปสู่คุณภาพนับเนื่องแต่วัตถุดิบไปจนถึงสินค้าสำเร็จรูป จากสินค้าแปรรูปขั้นปฐมไปสู่สินค้าแปรรูปขั้นสมบูรณ์ จากผลผลิตไปจนถึงเทคโนโลยีตลอดจนเงินทุน ด้วยเหตุที่ศิลปะการออกแบบมีความประณีตสูง มีสมรรถภาพเป็นเยี่ยม ปรากฏว่า สินค้าของจีนได้รับความนิยมจากลูกค้ากันมากในตลาดโลก กระทั่งได้รับรางวัลเหรียญทองมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี

4.4 เป็นอันว่าจีนเริ่มคืบคลานทางการพัฒนาประเทศของตนแล้ว จีนซึ่งเป็นประเทศใหญ่แห่งสังคมนิยมการดำเนินนโยบายเปิดประตูต่อโลกภายนอก อันเป็นเรื่องใหม่ก่อดำรง ซึ่งยังไม่เคยมีหนทางใดที่ถูกอุปไว้ให้เดิมมาก่อน จีนจึงจำต้องแสวงหาวิถีทางที่จะก้าวไปข้างหน้ามาเป็นเวลาหลายปี และต้องสูญเสียค่าตอบแทนไปพอสมควรในที่สุด จีนก็ได้มองเห็นหนทางที่จะก้าวรุกไปข้างหน้าได้ชัดเจนกว่าในอดีตมากทีเดียว ตัวอย่างเช่น เรื่องการนำเข้า ในระยะแรก ๆ สินค้าที่ส่งเข้าจีนไม่ปฏิเสธแม้จะรับไว้หมด แต่ปัจจุบันมิได้เป็นเช่นนี้อีกแล้ว คือเขาจะมีการเลือกเฟ้น มีการเปรียบเทียบ ต่อเมื่อแน่ใจแล้วว่าของนั้น ๆ ได้มาตรฐานมีคุณภาพดีจริง ๆ แล้วจึงตัดสินใจนำเข้า ในส่วนสินค้าของจีนที่ส่งออกก็เช่นกัน ได้เปลี่ยนแปลงจากการสนใจทางด้านปริมาณ มาเป็นการเน้นทางด้านการผลิตคุณภาพการผลิต เน้นทางด้านคุณภาพของสินค้า ในด้านการชักจูงให้พ่อค้าต่างชาติเข้าไปลงทุน ก็ได้เปลี่ยนมาให้ความสนใจโครงการ ที่ดำเนินการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ และผลผลิตสามารถส่งออก แทนความสนใจที่เน้นการผลิต "ฮาร์ดแวร์" พื้นฐานมาเป็นการให้ความสนใจการผลิต "ซอфтแวร์" เป็นสำคัญ อันได้แก่การจัดทำกฎระเบียบต่าง ๆ เสริมงานบริหารธุรกิจและประสิทธิภาพการทำงาน ตลอดจนคุณภาพการบริการ เป็นต้น ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก็นับว่าได้เรียนรู้

ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ รวมทั้งได้บทเรียนจากความผิดพลาดการดำเนินงาน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับเรื่องนี้เราอาจจะยังมองเห็นไม่แจ่มชัด เฉากเช่นดอกผลทางวัตถุซึ่งมองเห็นค่อนข้างง่าย

ความจริงจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในระยะยาวหนในการปฏิบัติ ตามนโยบายเปิดประตูของจีนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงถือว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งยวดทีเดียวในการพัฒนา ประเทศของจีน

(ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ "กว้างใจयीเป้า" ฉบับวันที่ 2 มกราคม ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530))

วิเคราะหุนายทุนธนาคารพาณิชย์ของไทย

พ.ศ. 2475-2516

โดย พรณี บัวเล็ก

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์สร้างสรรค์วิชาการ จำกัด ร่วมกับ
โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ

ราคา 69 บาท

ความคิดและความเคลื่อนไหวทางสังคม

โดย อานันท์ กาญจนพันธุ์

จัดพิมพ์โดย โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ

ราคา 30 บาท

บทวิเคราะห์สหพันธ์ชาวนาชาวไร่แห่งประเทศไทย

โดย กนกศักดิ์ แก้วเทพ

จัดพิมพ์โดย โครงการหนังสือเล่ม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาฯ

ราคา 30 บาท